

MOLĖTŲ PRADINĖ MOKYKLA MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka (Tvarka) skiriama apibrėžti susitarimus dėl mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo, atitinkančius pradinio ugdymo programų tikslus ir uždavinius.
2. Tvarka remiamasi 2004 m. vasario 25 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK -256 patvirtinta „Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata“.
3. Tvaroje apibrėžiami vertinimo tikslai ir uždaviniai, vertinimo principai ir nuostatos, vertinimas ugdymo procese ir baigus programą, vertinimo dalyvių vaidmuo.
4. Vertinimo, kaip mokytis padedančio proceso, sampratą grindžia mūsų šalies bendrojo lavinimo mokyklos ugdymo turinį reglamentuojantys dokumentai: Pradinio ugdymo bendroji programa (2008 m.), Pradinio ugdymo programos ugdymo planas (2009-2011 m.), Pradinio ugdymo samprata (2003), Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo lavinimo programos tvarkos aprašas (2009 m.), Geros mokyklos koncepcija (2013 m.).
5. Tvaroje vartojamos šios sąvokos:
 - **Vertinimas** – nuolatinis informacijos apie mokinio mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas.
 - **Įvertinimas** – vertinimo proceso rezultatas, konkretus sprendimas apie mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą.
 - **Įsivertinimas** – paties mokinio daromi sprendimai apie daromą pažangą bei pasiekimus.
 - **Vertinimo informacija** – įvairiais būdais iš įvairių šaltinių surinkta informacija apie mokinio mokymosi patirtį, jo pasiekimus ir daromą pažangą (žinias ir supratimą, gebėjimus, nuostatas).
 - **Individualios pažangos (idiografinis) vertinimas** – vertinimo principas, pagal kurį lyginant dabartinius mokinio pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama daroma pažanga.
 - **Vertinimo validumas** – vertinami numatyti mokymosi pasiekimai (turinio validumas); vertinimo būdai atitinka vertinimo tikslus.
 - **Vertinimo patikimumas** – vertinimo tikrumas (neprieštarinumas), vertinimo rezultatų pastovumas: kai tas pats mokinytis tomis pačiomis sąlygomis gauna tokią pat įvertinimą; kai galima patikimai palyginti mokinių pasiekimus tarpusavyje (norminis vertinimas) arba mokinių pasiekimus su nustatytais kriterijais (kriterinis vertinimas).
 - **Mokymosi patirtis** – mokinio gebėjimas kelti sau mokymosi tikslus ir jų siekti, planuoti ir prasmingai išnaudoti mokymosi laiką, naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, dirbti grupėmis ir laikytis sutartų taisyklių.Pagal vertinimo tikslus taikomi šie pagrindiniai vertinimo tipai:

- **Diagnostinis vertinimas** – vertinimas, kuriuo naudojamosi siekiant išsiaiškinti mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą baigus temą ar kurso dalį, kad būtų galima numatyti tolesnio mokymosi galimybes, suteikti pagalbą įveikiant sunkumus.
- **Formuojamasis vertinimas** – nuolatinis vertinimas ugdymo proceso metu, kuris padeda numatyti mokymosi perspektyvą, pastiprinti daromą pažangą, skatina mokinius mokytis analizuoti esamus pasiekimus ar mokymosi spragas, sudaro galimybes mokiniams ir mokytojams geranoriškai bendradarbiauti.
- **Apibendrinamasis vertinimas** – vertinimas, naudojamas baigus programą, kursą, modulį. Jo rezultatai formaliai patvirtina mokinio pasiekimus ugdymo programos pabaigoje.
- **Norminis vertinimas** – vertinimas, kuris sudaro galimybes palyginti mokinių pasiekimus.
- **Kriterinis vertinimas** – vertinimas, kurio pagrindas – tam tikri kriterijai (pvz., standartai), su kuriais lyginami mokinio pasiekimai.

II. VERTINIMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

6. Vertinimo tikslas – padėti mokiniui mokytis ir bręsti kaip asmenybei, atsižvelgiant į individualias kiekvieno mokinio ypatybes bei išgales, siekiant nuolatinės asmeninės pažangos mokiniui tinkamu tempu; pateikti informaciją apie mokinio mokymosi patirtį, pasiekimus ir pažangą; nustatyti mokytojo, mokyklos darbo sėkmę, priimti pagrįstus sprendimus.
7. Vertinimo uždaviniai:
 - 7.1. padėti mokiniui pažinti save, suprasti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, įsivertinti savo pasiekimų lygmenį, kelti mokymosi tikslus;
 - 7.2. padėti mokytojui išvelgti mokinio mokymosi galimybes, nustatyti problemas ir spragas, diferencijuoti ir individualizuoti darbą, tikslingai parinkti ugdymo turinį ir metodus;
 - 7.3. suteikti tėvams (globėjams, rūpintojams) informaciją apie vaiko mokymąsi, stiprinti ryšius tarp vaiko, tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos;
 - 7.4. nustatyti mokyklai savo darbo kokybę, planuoti ugdymo turinį ir procesą, suteikti mokinių poreikius tenkinančią pagalbą.

III. VERTINIMO NUOSTATOS IR PRINCIPAI

8. Vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata, pradinių klasių mokinių amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, individualiais mokinio poreikiais, atitinka ugdymo(si) tikslus.
9. Vertinama tai, kas buvo numatyta pasiekti ugdymo procese: mokinių žinios ir supratimas, bendrieji ir dalyko gebėjimai, vertybinės nuostatos ir elgesys.
10. Vertinimas, skirtas padėti mokytis – mokinys laiku gauna grįžtamąją informaciją apie savo mokymosi patirtį, pasiekimus ir pažangą, jis mokosi vertinti ir įsivertinti.
11. Vertinama individuali mokinio pažanga (idiografinis vertinimas) – mokinio dabartiniai pasiekimai lyginami su ankstesniaisiais. Vengiama lyginti mokinių pasiekimus tarpusavyje.
12. Vertinimas pozityvus ir konstruktyvus – vertinama tai, ką mokinys jau išmoko, nurodomos spragos ir padedama jas ištaisyti.
13. Vertinimas atviras ir skaidrus – su mokiniais tariamasi dėl vertinimo kriterijų ir procedūrų, vengiama pernelyg didelio vertinimo formalizavimo.
14. Vertinimas objektyvus ir veiksmingas – siekiama kuo didesnio vertinimo validumo ir patikimumo; remiamasi išsilavinimo standartais, naudojami įvairūs vertinimo informacijos šaltiniai, taikomos modernios vertinimo metodikos. Vertinimas pritaikomas pagal individualias mokinių asmeninės raidos galimybes, mokymosi startą, optimalų darbo tempą, pasiekimus ir daromą pažangą.

15. Vertinimas informatyvus, taikomi šiuolaikiniai vertinimo informacijos tvarkymo ir pateikimo būdai (aplankas, aprašai, kompiuterinės priemonės).

IV. VERTINIMAS UGDYMO PROCESSE IR BAIGUS PROGRAMĄ

16. Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas susideda iš dviejų pagrindinių dalių, kurios esmingai skiriasi pagal paskirtį ir tikslus:

16.1. vertinimo ugdymo procese (mokant ir mokantis);

16.2. vertinimo baigus pusmečio kursą ir pradinio ugdymo programą.

17. Vertinimą ugdymo procese sudaro du vienas kitą sąlygojantys vertinimo tipai:

17.1. formuojamasis vertinimas;

17.2. diagnostinis vertinimas.

18. Formuojamasis vertinimas padeda mokytojui ir mokiniui numatyti ugdymo(si) kryptį bei veiksmus, patvirtinti daromą pažangą. Šio proceso metu mokytojas stebi mokinių mokymąsi, komentuoja, aptaria, skatina pačius mokinius vertinti savo mokymosi eigą.

18.1. dažniausiai formuojamasis vertinimas neformalizuojamas ir nefiksuojamas. Jo paskirtis nustatyti, ar jau pasiekti mokymosi tikslai ir uždaviniai, padrašinti, paskatinti mokinius, išsakyti konstruktyvias pastabas;

18.2. formuojamasis vertinimas mokytojui ir mokiniui suteikia grįžtamąją informaciją apie mokymosi pažangą, t.y. parodo, kaip mokinys išmoko tai, kas buvo numatyta, kokių yra galimybių siekti daugiau, ar liko mokymosi spragų, kur reikia daugiau pastangų; ši informacija mokiniui pateikiama laiku ir tinkamai, mokytojui ji padeda tikslingai parinkti mokymo strategijas;

18.3. formuojamasis vertinimas sukuria prielaidas mokiniams pasitikėti mokytoju, geranoriškai bendradarbiauti įveikiant mokymosi sunkumus, mokytojas aiškina, pataria, pozityviai komentuoja mokinio veiklą;

18.4. formuojamojo vertinimo tikslas yra ne kontroliuoti, o padėti mokytis: mokinio veikla vertinama žodžiu ar raštu tada, kai norima padėti, padrašinti, nukreipti tam tikrai veiklai, o vertinimo rezultatai viešai neskelbiami.

19. Diagnostinis vertinimas skirtas išsiaiškinti, ar pasiekti mokymosi uždaviniai, kam ir kokia pagalba reikalinga, kokie tolesni mokymosi žingsniai. Diagnostinis vertinimas dažniausiai taikomas prieš pradėdant naują mokymosi etapą (temą, kurso dalį ar kt.):

19.1. diagnostinis vertinimas remiasi mokinių stebėjimu, namų darbų ir kontrolinių užduočių ar testų rezultatais, padeda nustatyti mokymosi stipriąsias puses bei spragas ir yra prasmingas tik tada, kai atliekamas sistemingai, mokiniai ir jų tėvai gauna kokybišką grįžtamąją informaciją;

19.2. diagnostinis vertinimas taikomas aptinkant individualius mokinio mokymosi poreikius, pritaikant programą, metodus, tokio vertinimo informacija naudojama apdairiai, kad netaptų mokinių atrankos pagrindu;

19.3. mokytojas, atsižvelgęs į vertinimo tikslą, parenka tinkamus diagnostinio vertinimo būdus, užduoties apimtį, laiką, vertinimo informacijos pateikimo mokiniams formą.

20. Vertinimo ciklą ugdymo procese sudaro:

20.1. Planavimas: vertinimas planuojamas kartu su ugdymo procesu (prieš pradėdant mokytis, mokytojui ir mokiniams turi būti aišku, ką jie turi pasiekti ir kaip bus vertinama):

20.1.1. planuodamas vertinimą mokytojas atsižvelgia į mokinių pasiekimus ir išgales, remiasi išsilavinimo standartų reikalavimais, iškeltais tikslais;

20.1.2. mokytojas, planuodamas vertinimą, tariasi su mokiniams, kitais mokytojais, prireikus pasitelkia kitus specialistus, mokinių tėvus;

20.2. Vertinimas mokant: atliekant formuojamąjį ir diagnostinį vertinimą, išskiriami keturi pagrindiniai tarp savęs susiję mokytojo veiklos aspektai:

20.2.1. mokytojas su mokiniu išsiaiškina mokymosi uždavinius ir vertinimo kriterijus, (vertinama tai, kas yra numatyta uždaviniuose);

20.2.2. mokytojas pozityviai skatina mokymosi motyvaciją – kelia mokinių pasitikėjimą savo jėgomis ir norą siekti daugiau nurodydamas, kas pavyko, pagrįstai pagirdamas, vengdamas gąsdinti;

20.2.3. kartu su mokiniais(-iu), numatydamas tolesnio mokymo ir mokymosi uždavinius, mokytojas remiasi mokinio ar mokinių grupės pasiekimais, polinkiais, asmeninės raidos galiomis;

20.2.4. mokytojas parenka veiksmingas užduotis, naudoja įvairius mokymo(si) metodus ir strategijas, kad mokinsys patirtų sėkmę.

20.3. Vertinant sukauptos informacijos analizė, apibendrinimas ir fiksavimas: apibendrinta informacija apie individualią mokinio, mokinių grupės ar klasės pažangą bei pasiekimus fiksuojama ir veiksminga:

20.3.1. mokiniui – vertinimai aiškūs ir suprantami, atskleidžia teigiamą mokymosi patirtį, skatina pažangą;

20.3.2. mokytojui – padeda stebėti ugdymo veiksmingumą, sukaupti duomenis apie mokymąsi, kuriuos būtų galima aptarti su pačiais mokiniais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais);

20.3.3. mokyklos administracijai, mokyklos tarybai ir kt. – padeda planuoti mokyklos veiklą, tikslingą turimų resursų, lėšų skyrimą;

20.3.4. mokinių, kurių ugdymas organizuojamas individualizuotos programos pagrindu, mokymosi patirtis, rezultatai fiksuojami tuo pačiu principu.

20.4. Informavimas: vertinimo informacija pateikiama žodžiu ar raštu mokiniams, tėvams, kitiems mokytojams, mokyklos administracijai:

20.4.1. tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie vaiko mokymąsi pagal susitarimus klasėje, bet ne rečiau kaip du kartus per metus pagal mokykloje nustatytą tvarką;

20.4.2. specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių pažanga ir pasiekimai aptariami dalyvaujant specialistams.

20.5. Ugdymo proceso vertinimas ir koregavimas: remdamiesi vertinimo informacija, mokytojai ir mokyklos vadovai priima sprendimus dėl ugdymo turinio, mokymo metodų ir strategijų, mokymosi užduočių, šaltinių tinkamumo; išteklių panaudojimo veiksmingumo; ugdymo tikslų realumo.

21. Vertinant visi šie komponentai praverčia ir yra vienodai reikšmingi. Išsilavinimo standartai yra pagrindinis orientyras (paisant mokinio mokymosi starto ir asmeninės raidos galimybių) visuose vertinimo komponentuose – planuojant, mokant, fiksuojant ir aptariant vertinimo informaciją, koreguojant ugdymą.

22. Baigus programą taikomas apibendrinamasis vertinimas:

22.1. mokymosi rezultatams apibendrinti baigus pusmečio, metinę programą mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami lygiais;

22.2. baigus pradinio ugdymo programą mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami lygiais ir aprašu;

22.3. apibendrinamojo vertinimo informacija naudojasi administracija analizuojant pasiekimų kokybę, kiti suinteresuoti asmenys bei institucijos, vertinančios mokyklos ugdymo kokybę.

V. VERTINIMO DALYVIAI IR JŲ VAIDMUO

23. Mokytojas, atsižvelgdamas į klasės lygį, vaikų galimybes, parengia ilgalaikius dalykų planus, numato vertinimo formas ir kriterijus, ko bus siekiama per vienerius mokslo metus (mokinių pasiekimai pagal Bendrąsias pradinio ugdymo programas).

24. Mokiniai kartu su mokytoju aptaria numatomus mokymosi pasiekimus, užduotis bei vertinimo kriterijus, nagrinėja vertinimo informaciją. Mokytojo padedami jie mokosi vertinti ir įsivertinti savo pasiekimus bei pažangą. Atsižvelgdami į savo mokymosi sėkmę planuoja tolesnį mokymąsi, kelia sau ateities tikslus.

25. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) įtraukiami į mokyklos bendruomenės veiklą: jie gauna aiškia, laiku pateikiamą informaciją apie vaiko mokymąsi, pažangą bei pasiekimus, mokymosi

spragas ir reikiamą pagalbą. Jiems teikiama informacija apie vertinimo kriterijus, procedūras ir tvarką, išsilavinimo standartų paskirtį.

26. Mokytojai pagal pasirinktą būdą planuoja, atlieka ir fiksuoja mokinių pažangos bei pasiekimų vertinimą ugdymo procese:

26.1. mokykloje mokinių pasiekimai fiksuojami mokinių darbų sąsiuvinuose, užduočių lapuose, visų dalykų pratybų sąsiuvinuose, elektroniniame dienyne, patikrinamųjų darbų, pusmečio ir metų mokinių pasiekimų ataskaitose;

26.2. pamokose vertinami klasės ir namų darbai, kūrybiniai, projektiniai, kontroliniai darbai, testai, diagnostinės užduotys ir kt.;

26.3. nebūtina kiekvieną dieną vaikui už kasdienį darbą rašyti komentarą, vertinimą;

26.4. po ištaisyto patikrinamuoju rašto darbu parašomas komentaras, nebūtina jį perrašyti į elektroninį dienyną, jame nurodomas rezultatas (pvz. surinkti taškai);

26.5. jei mokinys darbą atliko be klaidų, komentare pažymima, ką jis išmoko;

26.6. jei mokinio rašto darbe pasitaikė klaidų, komentare nurodoma, kas yra gerai, aptariamoms padarytos klaidos, pasiūlomi klaidų šalinimo būdai;

26.7. komentarai vaikui suprantami ir lengvai įskaitomi, pozityvūs, pripažįstantys darbo vertę, palaikantys vaiko pastangas gerai padaryti užduotį, juose atsispindi visi nurodytieji vertinimo kriterijai;

26.8. įvertinant raštu akcentuojama, ką mokinys jau geba, o ko dar ne.

27. Įrašų elektroniniame dienyne ir mokytojų užrašuose fiksavimas:

27.1. elektroniniame dienyne įrašai fiksuojami taip:

27.1.1. jei 1 savaitinė pamoka – ne mažiau kaip 1 įvertinimo fiksavimas per mėnesį,

27.1.2. jei 2 savaitinės pamokos – ne mažiau kaip 2 įvertinimų fiksavimai per mėnesį,

27.1.3. jei 4-5 savaitinės pamokos – ne mažiau kaip 5 įvertinimų fiksavimai per mėnesį,

27.1.4. jei 7 savaitinės pamokos – ne mažiau kaip 6 įvertinimų fiksavimai per mėnesį;

27.2. mokytojai mokinių pasiekimus fiksuoja savo pasirinktos formos užrašuose, mokinių darbai kaupiami vertinimo aplankuose ar kita mokytojo pasirinkta forma, kad būtų galima stebėti vaiko pažangą; informacija tėvams pateikiama individualių pokalbių ir konsultacijų metu.

28. Formuojamasis vertinimas:

28.1. formuojamasis vertinimas atliekamas nuolat, ugdymo proceso metu, teikiant mokiniui informaciją (dažniausiai žodžiu, o esant reikalui ir raštu, t.y. parašant trumpą komentarą);

28.2. žodiniai – rašytiniai pagyrimai, paskatinimai, komentarai ar pastabos gali būti sakomi ar rašomi atsižvelgiant į įvairius kriterijus: mokymo priemonių turėjimą, aktyvų darbą pamokose, užduoties atlikimą, atsiskaitymą laiku, pastangas, dalyvavimą konkursuose, olimpiadose, mokėjimą dirbti grupėje, pagalbą mokytojui ir kt.

29. Diagnostinis vertinimas:

29.1. diagnostinis vertinimas atliekamas kartą per mėnesį (baigus temą), atliekant kontrolinius darbus, testus, rašant diktantus, vykdant projektus, užrašomi trumpi ir aiškūs įrašai į elektroninį dienyną, akcentuojama, kas gerai, kas nepavyko, ką reikia padaryti, kad rezultatas būtų geresnis, nurodomas siekiamas rezultatas;

29.2. apie planuojamą rašyti diagnostinį darbą būtina įrašyti elektroniniame dienyne skiltyje „Atsiskaitomieji darbai“;

29.3. patikrinamieji darbai, kontroliniai darbai, testai, savarankiški darbai nevertinami lygiu, taip pat nenaudojami pažymių pakaitalai (raidės, ženklai, simboliai ir pan.);

29.4. pusmečio ar mokslo metų baigiamieji darbai taip pat nevertinami lygiu. Iš šio galutinio darbo negalima nustatyti pusmečio dalyko įvertinimo - lygio;

29.5. darbuose, kurie vertinami taškais, nurodomas surinktų taškų skaičius ir šalia darbo parašomas trumpas komentaras, kuriame įvardijami mokinio pasiekimai bei padarytos klaidos;

29.6. mokinių atlikti diagnostiniai darbai aptariami klasėje, išskiriant esmines, būdingiausias klaidas ir paaiškinant, kaip jas taisyti;

29.7. apie planuojamą rašyti diagnostinį darbą mokiniai informuojami prieš kelias dienas;
29.8. per savaitę atliekami ne daugiau kaip 3 kontroliniai darbai;
29.9. rekomenduojama patikrinamuosius ir kontrolinius darbus rašyti į atskirus sąsiuvinius arba užduočių lapus, kurie kaupiami aplankuose.

30. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas mokymosi ciklą (pusmečių, metų) pabaigoje. Informuojant mokinius ir tėvus individualių pokalbių metu ar pateikiant informaciją raštu bendrais bruožais nurodoma, kuriuos Pradinio ugdymo bendrojoje programoje suformuluotus lūkesčius mokinys jau yra pasiekęs, ir ko reikia siekti toliau.

31. Po kiekvieno pusmečio mokytojas mokinių pasiekimų analizę pateikia mokyklos administracijai, rengia bendrą mokinių pasiekimų ataskaitą, lygina su ankstesniais tų pačių mokinių pasiekimais, stebi vaikus, turinčius mokymosi sunkumų. Mokinių pusmečio pasiekimų analizė yra aptariama Mokytojų tarybos, Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

32. Baigus pradinio ugdymo programą arba pereinant į kitą mokyklą rengiamas mokyklos patvirtintos formos pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašas. Jis perduodamas mokyklai, kurioje mokinys mokysis pagal pagrindinio ugdymo programą.

VI. BAIGIAMOJI DALIS

33. Mokyklos Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka bendru sutarimu ir esant reikalui gali būti koreguojama ir tobulinama.